

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Datum - **22 DECEMBER 2016** -
Betreft Wob-verzoek orka Morgan

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Natuur en Biodiversiteit

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

T 070

F 070

@minez.nl

Ons kenmerk

DGAN-NB / 16196854

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1

Geachte

Op 14 oktober 2016 heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) om informatie verzocht over orka Morgan vanaf het moment dat het zoogdier werd gered uit de Waddenzee tot op de dag van vandaag.

Op 9 december jl. heeft u een telefonisch overleg gehad met woordvoerder van de afdeling communicatie van het Ministerie van Economische Zaken. Bevestigd is dat het ingeperkte WOB-verzoek gaat over de voorwaarden waaronder de orka Morgan in opvang is genomen door het Dolfinarium Harderwijk; de voorwaarden waaronder de orka Morgan verhuisd is naar zijn huidige verblijfplaats in Spanje en de verslagen van visitaties en controles. Daarbij is ook afgesproken dat u ook de eerdere Wob-besluiten en daarbij behorende stukken over orka Morgan ontvangt.

Uw verzoek valt niet onder de reikwijdte van de Wob.

De door u opgevraagde documenten zijn namelijk reeds openbaar en voor een ieder toegankelijk.

De eerdere Wob-besluiten en de daarbij behorende stukken zijn u inmiddels per email toegestuurd. Daaronder o.a. de aanvraag van het Dolfinarium Harderwijk voor een ontheffing van de Flora- en Faunawet en de verlening daarvan; rapporten van visitaties van de commissie die de Dierentuinrichtlijn uitvoert en van inspecties van de NVWA; het opvangprotocol zeezoogdieren alsmede een wetenschappelijke rapport

f7d
6jd
1
p.p.p
f7d
1
f7d
6jd
p.p.p
6jd

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Natuur en Biodiversiteit

Ons kenmerk
DGAN-NB / 16196854

Aanvullend daarop ontvangt u bij deze een persbericht van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie d.d. 12 oktober 2011 en relevante correspondentie van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en van de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie met de Voorzitter van de Tweede Kamer. Deze (en meer) informatie is tevens te vinden op deze website: www.rijksoverheid.nl. (zoekterm orka Morgan).

Hoogachtend,
De Minister van Economische Zaken,
namens deze

Drs. K. Feringa
Directeur Natuur en Biodiversiteit

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Nummer Pb87
Datum 12 oktober 2011

Directie Communicatie

Prins Clauslaan 8
2595 AJ 's Gravenhage
Postbus 20401
2500 EK 's Gravenhage
www.rijksoverheid.nl/eleni

Onze referentie
236682

persbericht

Dolfinarium Harderwijk mag orka Morgan overplaatsen naar Loro Parque in Tenerife

De orka die in juli 2010 zeer verzwakt is opgevist uit de Waddenzee en sindsdien verblijft in het Dolfinarium Harderwijk, mag naar dierenpark Loro Parque in Tenerife worden gebracht. Staatssecretaris Henk Bleker van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) ziet geen mogelijkheden om het dier los te laten in zee, de kansen op overleving zijn volgens hem te klein. De staatssecretaris ziet de verplaatsing van orka Morgan naar het Spaanse Tenerife als 'de minst slechte oplossing'.

De beslissing om de orka naar Loro Parque te verhuizen werd al in juli genomen. Op aandrang van de 'orkacoalitie', waarin verschillende dierenwelzijnsorganisaties in samenwerken, heeft de rechtbank staatssecretaris Bleker gevraagd zijn besluit beter te onderbouwen. De orkacoalitie wil orka Morgan met een planmatige aanpak terugzetten in zee. Het spijt de staatssecretaris dat hij daar niet positief op kan reageren: "Ik vind dit besluit een soort nederlaag, dat dit niet anders kan, want eigenlijk horen dit soort dieren in zee en niet in dierenparken."

Bezwaren

De orkacoalitie heeft bezwaar gemaakt tegen langere opvang van het dier door het Dolfinarium, nadat ze hersteld was en wil dat Morgan naar zee terug gaat. De orkacoalitie vindt dat het Loro Parque in Tenerife geen wetenschappelijke basis heeft en daarom niet geschikt is voor de opvang van orka Morgan. In september heeft het ministerie van EL&I een hoorzitting gehouden waarin het Dolfinarium en de orkacoalitie hun visie over de opvang en de toekomst van de orka konden geven. Ook heeft de staatssecretaris met beide partijen gesproken en heeft hij de hem ter beschikking staande informatie bestudeerd. Daarna heeft hij zijn eigen oordeel gevormd.

Volgens Bleker is het Dolfinarium zorgvuldig geweest en heeft het zich aan de Flora en Faunawet gehouden. Er is door wetenschappers zorgvuldig gekeken naar de kansen voor Morgan bij vrijlating. "Een dier als Morgan hoort naar mijn mening thuis in de natuur, maar niet ten koste van haar welzijn. Van belang hierbij is dat haar familie niet is getraceerd. Zelfs met nieuw geluidsonderzoek is dat niet gelukt. Daarnaast gaat het om een jong dier waarvan we niet zeker weten of ze haar eigen voedsel kan vangen. Daarom denk ik dat de ook door mij zo gewenste terugkeer van Morgan naar de natuur helaas niet kansrijk is."

Directie Communicatie

Datum
 12 oktober 2011
Onze referentie
 236682

Opvang

Nu het dier niet kan terugkeren naar zee, moet er andere opvang voor komen. Het bassin in Harderwijk is, vindt ook het Dolfinarium zelf, ongeschikt vanwege de te beperkte omvang. Er zijn slechts een beperkt aantal locaties in de wereld waar orka's in groepsverband worden gehouden. Het Loro Parque in Tenerife komt daarvoor in aanmerking, omdat het één van de grootste bassins ter wereld heeft en omdat het in Europa ligt, wat vanwege de reisafstand een voordeel is. Het Loro Parque is een EU-erkende dierentuin, die door de EU alleen als zodanig worden erkend als educatie en wetenschappelijk onderzoek een belangrijke rol spelen, ook al vinden er commerciële activiteiten plaats. "Het heeft uiteraard ook mijn voorkeur dat een dier, gered met de intentie om weer te worden teruggeplaatst in de vrije natuur, niet blijvend zou moeten worden opgevangen. Maar als terugzetten niet meer mogelijk is, vind ik overplaatsen naar een dierentuin die aan alle relevante eisen voldoet, verantwoord. Zeker als daarmee gerealiseerd kan worden dat de orka snel in contact komt met soortgenoten."

Beslissing

De beslissing over de overplaatsing van orka Morgan is vandaag kenbaar gemaakt aan zowel de orkacoalitie als aan het dolfinarium. De Tweede Kamer heeft een brief ontvangen met een toelichting over de beslissing van staatssecretaris Bleker.

Noot voor de redactie (niet voor publicatie):

Meer informatie over dit persbericht: Thijs van Son, woordvoerder
 ministerie EL&I,
 070-3784513 / 06-20013685

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit

Div

> Retouradres Prins Clauslaan 8 2595 AJ DEN HAAG

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directie Natuur, Landschap
en Platteland
Team Biodiversiteit

Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG
Prins Clauslaan 8
2595 AJ DEN HAAG
www.minlnv.nl

Onze referentie
NLP.2010-2275

Uw referentie
2010Z09955

Datum 12 juli 2010

Betreft Kamervragen over de situatie van de opgevangen *Orcinus orca* (orka)

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Ouwehand (PvdD) die gesteld zijn op 25 juni over de situatie van de opgevangen orka.

1

Bent u bekend met de situatie van de opgevangen orka?

Ja

2

Kunt u uiteenzetten hoe de opvang van wilde zeezoogdieren die ziek of verzwakt worden aangetroffen in Nederland geregeld is? Zijn hiervoor protocollen opgesteld?

Voor de opvang van deze soorten is op basis van artikel 75.5 van de Flora- en faunawet een ontheffing nodig. Voor de opvang van zeezoogdieren beschikt in Nederland een aantal opvanghouders over de vereiste vergunningen. Dat zijn voor de zeehonden: Ecomare Texel en Opvangcentrum Lenie 't Hart in Pieterburen. Het aanspreekpunt voor de opvang van zeezoogdieren uit de categorie tandwalvissen is het Dolfinarium in Harderwijk. Mijn ministerie heeft ontheffing van de Flora- en faunawet aan het Dolfinarium verleend voor het uitvoeren van deze taak. Aan deze ontheffing ligt het door het Dolfinarium ingediende protocol "Opvang en rehabilitatie op het Dolfinarium; Doel, beleid en knelpunten" ten grondslag. Opvangcentra voor inheemse dieren uit de natuur moeten tenminste vanaf 1 juli 2012 voldoen aan het Kwaliteitsprotocol Opvang niet-gedomesticeerde dieren. Het Dolfinarium Harderwijk voldoet reeds aan de kwaliteitseisen gesteld in het opvangprotocol.

Leven
van het land,
geven
om natuur.

3

In welke voorwaarden wordt voorzien om de duur van het verblijf van de orka in het Dolfinarium zoveel mogelijk te beperken en daarmee de kans op succesvolle terugplaatsing in het wild zo groot mogelijk te maken?

De kennis en de kunde van de diervverzorgers in het Dolfinarium zijn erop gericht dat de orka Morgan de beste verzorging krijgt die mogelijk is, om het dier weer gezond te maken. De wetenschappelijke leiding van het Dolfinarium zal beoordelen of en wanneer het dier teruggeplaatst kan worden.

Directie Natuur, Landschap
en Platteland
Team Biodiversiteit

Datum
12 juli 2010

Onze referentie
NLP.2010-2275

4

Deelt u de mening dat het onwenselijk zou zijn dit dier aan het publiek ten toon te stellen, gezien contact met mensen tot een minimum beperkt moet zijn voor een succesvolle terugplaatsing in het wild? Zo ja, kunt u aangeven welke regels Dolfinarium hierbij volgt? Zo nee, waarom niet?

Dat is ter beoordeling van de deskundige medewerkers van het Dolfinarium. Zij zullen alles in het werk stellen om de kans op succesvolle terugplaatsing zo groot mogelijk te laten zijn. De voorwaarden van de ontheffing voor opvang zijn gericht op het maximaliseren van die kans.

5

Kunt u schetsen op welke manier terugplaatsing in het wild zal geschieden?

Het Dolfinarium heeft jarenlange ervaring met het succesvol terugplaatsen van bruinvissen. Er is geen ervaring met het terugplaatsen van een orka. Op basis van alle beschikbare kennis zal besloten worden of en zo ja, hoe, waar en wanneer overgegaan wordt tot terugplaatsing in de natuur.

6

Zijn er plannen om het dier na terugplaatsing in het wild als onderzoeksobject, bijvoorbeeld met zenders, te gebruiken? Zo ja, wat is het doel hiervan, op welke wijze zal de benodigde informatie worden verzameld en wat zijn hiervan de implicaties voor het welzijn van het dier?

Nee.

7

Vindt er onderzoek plaats naar hoe de orka in de Waddenzee is terechtgekomen? Zou het denkbaar zijn dat het dier door menselijk toedoen van de groep is gescheiden? Zo ja, welke conclusies verbindt u hieraan?

Er is geen onderzoeksmethode voorhanden om te reconstrueren hoe deze verzwakte orka in de Waddenzee verzeild is geraakt.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT,

G. Verburg

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directie Natuur, Landschap
en Platteland
Team Biodiversiteit

Prins Clauslaan 8
2595 AJ Den Haag
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.rijksoverheid.nl/eleni

Onze referentie
225751

Uw referentie
2011Z15944

Datum 22 augustus 2011

Betreft Kamervragen omtrent vergunningverlening verplaatsing Morgan

Geachte Voorzitter,

Hierbij geef ik antwoord op vragen van het lid Ouwehand (Partij voor de Dieren) over de onterecht verleende vergunning voor de verplaatsing van orka Morgan naar Tenerife (ingezonden 5 augustus 2011).

1

Hebt u kennisgenomen van het oordeel van de rechter dat uw ministerie ten onrechte een vergunning heeft verleend voor de verplaatsing van orka Morgan naar een attractiepark op Tenerife en dat u onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar de mogelijkheden om de orka terug te plaatsen in het wild?

Ja.

2

Deelt u de mening dat deze blamage u niet getroffen zou hebben als u het door de Kamer gewenste onafhankelijke onderzoek mogelijk had gemaakt door gewoon de motie-Ouwehand 1) uit te voeren en geen overhaaste beslissing had genomen, die louter gebaseerd was op de inzichten van commerciële organisatie, te weten het Dolfinarium te Harderwijk?

Nee.

3

Kunt u uitleggen waarom u de Kamervragen over de vergunningaanvraag om Morgan naar Loro Parque te verplaatsen 2) niet heeft beantwoord, maar kennelijk wel tijd had om binnen een tijdsbestek van nog geen twee weken de desbetreffende vergunning te verlenen? Kunt u de vragen alsnog zo spoedig mogelijk beantwoorden?

4

Op welke wijze gaat u gevolg geven aan de uitspraak van dé rechter dat u onderzoek moet doen naar de mogelijkheden om Morgan terug te plaatsen in het wild en dat zij in de tussentijd meer ruimte moet krijgen in haar tijdelijke verblijf in het Dolfinarium?

**Directie Natuur, Landschap
en Platteland**
Team Biodiversiteit

Datum
22 augustus 2011

Onze referentie
225751

De beantwoording van de Kamervragen van het lid Ouwehand over het plan van het Dolfinarium om Morgan te verhuizen naar een attractiepark op Tenerife (Kamerstuk 2011Z15742, ingezonden 22 juli 2011) vergt nader onderzoek als gevolg van de uitspraak van de voorzieningenrechter en een lopende bezwaarprocedure. In die beantwoording zal ik ook ingaan op de wijze waarop ik gevolg heb gegeven aan de uitspraak van de rechter.

5

Bent u bereid voor het beantwoorden van deze vragen dezelfde spoed aan de dag te leggen als u bij de verlening van de door het Dolfinarium gevraagde vergunningen heeft gedaan? Zo nee, welke redenen heeft u om sneller in te gaan op verzoeken van het Dolfinarium dan op vragen van de Kamer?

Zowel bij het beantwoorden van Kamervragen als bij verzoeken om vergunningen wordt door mij de uiterste zorgvuldigheid betracht. De aanvraag en verstrekking van een EG-certificaat voor het verplaatsen van een dier binnen de EU is een standaard procedure. De Dienst Regelingen van mijn ministerie beoordeelde de aanvraag over Morgan en vroeg advies aan de Spaanse Wetenschappelijke CITES Autoriteit. Deze procedure verliep voorspoedig en er kon daarom snel en efficiënt worden gewerkt.

dr. Henk Bleker

Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK DEN HAAG

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Natuur, Landschap en
Platteland

Prins Clauslaan 8
2595 AJ DEN HAAG
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG
www.rijksoverheid.nl/eleni

Onze referentie
232344

Uw referentie
2011Z15742

23 september 2011

Betreft Kamervragen over het plan van het Dolfinarium om Morgan te verhuizen
naar Tenerife

Geachte Voorzitter,

Op 22 juli 2011 heeft het lid Ouwehand (Partij voor de Dieren) vragen gesteld over het plan van het Dolfinarium om Morgan te verhuizen naar een attractiepark op Tenerife (Ingezonden 22 juli 2011, kenmerk 2011Z15742). Ik heb per brief van 24 augustus 2011 (kenmerk 225482) om uitstel gevraagd in verband met de bestudering van de uitspraak van de voorzieningenrechter en een lopende bezwaarprocedure. Die bezwaarprocedure is nog niet afgerond. Daarom kan ik nog niet op alle antwoorden ingaan. Het was mijn voornemen om de gehele set te beantwoorden wanneer de bezwaarprocedure was afgerond. Naar aanleiding van het verzoek van het lid Ouwehand bij de regeling van werkzaamheden van 15 september 2011 doe ik u hierbij mijn reactie op haar vragen toekomen, voor zover dat in het licht van de lopende bezwaarprocedure mogelijk is.

1.

Is het waar dat het Dolfinarium bij uw ministerie een vergunning heeft aangevraagd voor de verhuizing van Morgan naar Loro Parque in Tenerife? 1) Zo ja, op welke termijn beslist u over deze aanvraag? Zo neen, hoe zit het dan?

Het Dolfinarium heeft een vergunning aangevraagd voor verplaatsing van Morgan naar Loro Parque in Tenerife. De Dienst Regelingen heeft hiertoe op 27 juli 2011 het benodigde EG-certificaat verstrekt waarin is gesteld dat het Dolfinarium na 4 augustus 2011 tot transport zou mogen overgaan.

3

Is er een geldbedrag gemoeid met het plan van het Dolfinarium om Morgan te laten overnemen door Loro Parque op Tenerife? Zo ja, om welk bedrag gaat het?

Zover mij bekend is er alleen sprake van een vergoeding van gemaakte kosten. Ik ben er niet van op de hoogte om welk bedrag het gaat. Er is geen sprake van een commercieel belang voor het Dolfinarium met betrekking tot de overname van Morgan door Loro Parque.

4

Wat is de stand van zaken van de uitvoering van de op 28 juni aangenomen motie Ouwehand waarin de Kamer u gevraagd heeft het Dolfinarium op te dragen de gegevens over Morgan openbaar te maken, zodat onafhankelijk onderzoek mogelijk is naar de terugplaatsing van deze orka in het wild? 3) Wat vindt u ervan dat het Dolfinarium, nog voordat u bent begonnen met de uitvoering van deze motie, in de media heeft laten weten "vooralsnog niet in te willen gaan op de wens van de politiek?" 4) Vindt u het gepast dat een commerciële organisatie die een vergunning heeft gekregen voor de opvang van een in het wild levende orka het betreffende dier als haar eigendom beschouwt waar niemand zich verder mee mag bemoeien, ook de volksvertegenwoordiging niet?

Natuur, Landschap en
Platteland

23 september 2011

Onze referentie
232344

Zoals ik in mijn reactie op de motie heb gezegd, ben ik niet in de positie en heb ik niet de bevoegdheid om het Dolfinarium op te dragen de gegevens openbaar te maken. Om die reden heb ik de motie ook ontraden. Uit de hoorzitting, die in het kader van de lopende bezwaarprocedure is gehouden op 9 september 2011, is geconcludeerd dat het met name om akoestische informatie zou gaan. Daarover zijn inmiddels afspraken gemaakt, tussen het Dolfinarium en de Orka Coalitie.

2

Hoe verhoudt een eventuele overplaatsing van Morgan naar een park op Tenerife zich tot uw toezegging dat "als we over de gegevens en de onderbouwing beschikken dat het voor het dier veilig is, willen wij bevorderen, stimuleren, dat het teruggaat naar de vrije zee"? 2) Kunt u uiteenzetten hoe deze toezegging wordt meegewogen en verankerd bij de ontwikkelingen rond Morgan, inclusief de nu voorliggende vergunningaanvraag?

5

Kunt u zeggen hoe u het Dolfinarium -een park dat zich profileert met shows en voorstellingen- typeert? Deelt u de mening dat de uitspraak "Dit is geen attractiepark, maar een zeezoogdierenpark" een vertekening van de werkelijkheid is? Wat vindt u van beweringen als "Morgan geniet van de aandacht van de gasten. Zoals het voor bezoekers leuk is om naar haar te kijken, is het voor haar leuk om naar ons te kijken" en "De openbaarmaking van de gegevens van Morgan schaadt haar privacy"? 5)

6

Kunt u bevestigen dat het Loro Parque een attractiepark is waar dagelijks drie orkashows, vier dolfijnenshows, vijf zeeleeuwenshows en zes papegaaienshows plaatsvinden ter vermaak van het publiek? Hoe oordeelt u over shows waarbij toppredatoren die bekend staan om hun hoge intelligentie kunstjes moeten vertonen die tegen het natuurlijk gedrag in gaan? Zou een eventuele overplaatsing naar Loro Parque betekenen dat Morgan zal worden ingezet in de shows van dit park? Zo ja, hoe verhoudt dat zich tot de beloofde inspanningen om het dier terug te laten keren in het wild? Zo neen, hoe weet u dat zo zeker?

7

Welke kennis is er op uw ministerie over Loro Parque? Bent u ervan op de hoogte dat er meerdere incidenten in dit park zijn geweest waarbij de trainers zijn aangevallen door de orka's en waarbij zelf een trainer om het leven is gekomen 6) 7)? Wat vindt u ervan –in termen van betrouwbaarheid van het park- dat Loro Parque de dood een ongeluk blijven noemen terwijl uit het autopsie rapport blijkt dat de trainer is omgekomen als gevolg van een aanval door de orka? 8)

23 september 2011

Onze referentie
232344

8

Is het waar dat inmiddels meer dan de helft van de trainers en verzorgers van de orka's niet is gekwalificeerd of getraind volgens de standaard van SeaWorld om met orka's om te gaan? 9) Als een opleiding volgens de standaarden van SeaWorld al iets zegt over de kwaliteit ten aanzien van de verzorging van orka's, wat zegt het u dan dat de helft van de mensen die voor Morgan moeten gaan zorgen niet aan deze standaarden voldoet? Klopt het dat de orka's in Loro Parque in 2007 allemaal een endoscopie moesten ondergaan omdat er verkeerde coating was gebruikt van de bassins? Zo ja, hoe oordeelt u over dit gebrek aan kennis over het houden van orka's?

9

Gelden de criteria die u de Kamer heeft meegedeeld over de terugplaatsing in het wild, te weten beschikbaarheid en onderbouwing van gegevens dat het voor het dier veilig is, ook voor een eventuele overplaatsing naar een ander park? Zo ja, kunt u deze gegevens naar de Kamer sturen en zeggen hoe beoordeelt de waarschuwingen van wetenschappers beoordeelt die zeggen dat de plaatsing van een orka in een groep die geen familie is, haar taal niet spreekt, en waarin door gebrek aan sociale structuur al veel agressief gedrag is getoond, het welzijn van deze orka niet ten goede zal komen? 10) Zo neen, waarom niet? Welke criteria legt u dan wel aan de dag voor de beoordeling van overplaatsingsvergunningen?

Op 3 augustus heeft de voorzieningenrechter uitspraak gedaan in een zaak die is aangespannen door de Orka coalitie naar aanleiding van het verstrekte EG-certificaat. De rechter heeft het EG-certificaat geschorst en aangegeven dat ik naast de procedurele toets ook een inhoudelijk standpunt dien in te nemen over het al dan niet uitzetten van de orka Morgan in de vrije natuur of de overplaatsing naar Loro Parque in Tenerife. In mijn beslissing op bezwaar zal ik hierop in gaan.

10

Kunt u bevestigen dat u op dit moment eindverantwoordelijke bent ten aanzien van het welzijn van Morgan? Zo ja, op welke wijze verandert dit als Morgan naar het buitenland wordt overgeplaatst? Zo neen, hoe zit het dan en wat verandert er bij overplaatsing naar het buitenland?

De organisatie die het dier opvangt, momenteel het Dolfinarium, is eindverantwoordelijk voor het welzijn van de orka Morgan. Bij overplaatsing naar een andere organisatie, gaat de eindverantwoordelijkheid over naar de nieuwe organisatie.

11

Kunt u toezeggen dat u in elk geval geen vergunningen verleent voor een eventuele verplaatsing van Morgan voordat u de Kamer heeft geïnformeerd over de uitvoering van de motie Ouwehand 3 en de verdere concretisering van de inzet om de orka te terug te laten keren naar het wild met als eventuele tussenstap de verplaatsing naar een natuurlijker omgeving?

Natuur, Landschap en
Platteland

23 september 2011

Onze referentie
232344

In het antwoord op vraag 2 geef ik aan dat ik als onderdeel van de lopende bezwaarprocedure uitgebreider zal ingaan op de vraag over al dan niet uitzetten in de natuur. Ik zal de Kamer gelijktijdig informeren over de uitvoering van de motie Ouwehand en mijn besluit inzake de bezwaarprocedure over de overplaatsing van Morgan.

dr. Henk Bleker
Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Directie Natuur, Landschap
en Platteland
Team Biodiversiteit
Prins Clauslaan 8
2595 AJ Den Haag
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.rijksoverheid.nl/eleni

Onze referentie
235996

Datum 12 oktober 2011
Betreft Stand van zaken orka Morgan

Geachte Voorzitter,

Hierbij informeer ik u over twee besluiten die ik heb genomen aangaande de orka Morgan op bezwaren die zijn ingediend door de Stichting Blackfish e.a. (de Orka Coalitie). Tevens ga ik in op de uitvoering van de motie-Ouwehand (Tweede Kamer, 2010-2011, 28 973, nr. 53) over het openbaar maken van de gegevens van de orka. De nog niet beantwoorde Kamervragen van het lid Ouwehand (kenmerk 2011Z15742), waarop ik per brief van 23 september 2011 (ref. 2011Z15742) gedeeltelijk gereageerd heb, beantwoord ik gelijktijdig per afzonderlijke brief.

Ik vind dat orka's in zee horen te leven en niet in een afgesloten opvanglocatie. Echter, op grond van alle informatie die ik heb ontvangen, heb ik helaas moeten concluderen dat de risico's die gepaard gaan met het terugzetten van de orka naar de vrije natuur, te groot zijn. De overlevingskans van deze orka acht ik te gering. Opvang in een locatie met soortgenoten is vervolgens de minst slechte optie. Daarom heb ik de bezwaren van de Orka Coalitie ongegrond moet verklaren. Ik heb de Orka Coalitie mijn besluiten toegestuurd. Ik wil mijn besluiten graag hieronder kort toelichten.

De Orka Coalitie heeft bezwaar gemaakt tegen mijn eerdere besluit om niet op te treden tegen het Dolfinarium. Volgens de Orka Coalitie was het Dolfinarium niet gerechtigd om de orka te houden. Naar mijn oordeel heeft het Dolfinarium volgens de voor opvangcentra geldende voorschriften gehandeld. Verder heeft de Orka Coalitie bezwaar gemaakt tegen het verstrekken van een EG-certificaat dat toestemming gaf om de orka over te plaatsen naar Loro Parque in Tenerife.

De voorzieningenrechter heeft 3 augustus 2011 bepaald dat de orka niet mocht worden overgeplaatst zolang de bezwaarprocedure nog liep. De rechter was verder van mening dat ik niet zonder meer op het oordeel van het Dolfinarium af mocht gaan dat de orka niet kon worden teruggebracht naar de vrije natuur en naar Loro Parque zou worden overgeplaatst.

In het kader van mijn besluit op de twee bezwaren heb ik een eigen oordeel gevormd. Ik heb mede daartoe een hoorzitting georganiseerd waar verschillende partijen, verenigd in de Orka Coalitie, en het Dolfinarium hun standpunten verder konden toelichten en aanvullende informatie konden verstrekken. Ook heeft informeel overleg plaatsgevonden met de betrokken partijen, zowel bilateraal als met beide partijen gezamenlijk. In de hoorzitting heeft mijn ministerie het verstrekken van gegevens (medische gegevens, DNA, akoestische gegevens) van de orka ter sprake gebracht. Partijen kwamen overeen dat vooral de akoestische gegevens en nieuwe geluidsignalen relevant zijn. Die informatie is uitgewisseld en wetenschappers van beide partijen zijn tot een gezamenlijk oordeel gekomen. Met deze informatie-uitwisseling heb ik invulling gegeven aan de motie-Ouwehand (Tweede Kamer, 2010-2011, 28 973, nr. 53) om te bewerkstelligen dat gegevens van de orka openbaar worden gemaakt om de herkomst van de orka verder te onderzoeken.

**Directie Natuur, Landschap
 en Platteland**
 Team Biodiversiteit

Onze referentie
 235996

Het Dolfinarium heeft zorgvuldig en conform de bepalingen uit de Flora en Faunawet gehandeld en voldoende aannemelijk gemaakt dat het terugplaatsen van de orka onverantwoord is. De wetenschappers die om advies zijn gevraagd, inclusief de wetenschapper die mijn ministerie heeft aangedragen, zijn deskundig en zijn onafhankelijk tot een eensluidend advies gekomen dat terugzetten van de orka niet verantwoord is.

De Orka Coalitie heeft veel informatie aangedragen over de mogelijkheden en de benodigde stappen om de orka terug te laten keren naar de vrije natuur. Ik vind de risico's en onzekerheden die daarmee gepaard gaan, te groot. Er bestaat nog steeds onduidelijkheid over de familiegroep van de orka (de groep en de lokatie van de groep is niet vastgesteld) en de onzekerheid of deze orka in een andere, eventueel verwante groep geaccepteerd wordt. Orka Morgan behoort hoogstwaarschijnlijk tot de orka's met vaste en stabiele familieverbanden en terugplaatsen in dezelfde groep is dan essentieel. Nieuw geluidsonderzoek heeft niet geleid tot het vaststellen van de familiegroep.

Orka Morgan is al een groot deel van haar leven afgescheiden van haar familie en soortgenoten. En dat in een fase dat sociale vaardigheden juist moeten worden aangeleerd. Dat beperkt de kansen op een succesvolle terugkeer. Er zal nog meer tijd nodig zijn voor nader onderzoek en een uitzettingsplan, waardoor de orka nog langer van soortgenoten gescheiden zal blijven. Voor een sociaal, in groepsverband levend dier als de orka, is dat niet wenselijk.

Komend tot het oordeel dat terugkeer niet verantwoord is, moet tevens worden vastgesteld dat een geschikte lokatie voor permanente opvang noodzakelijk is. Er zijn slechts een beperkt aantal lokaties in de wereld waar orka's in groepsverband worden gehouden. Het Loro Parque in Tenerife komt daarvoor in aanmerking. Het Loro Parque is een EG-erkende dierentuin en dierentuinen worden alleen als zodanig erkend als educatie voorop staat, ook al organiseert een dierentuin commerciële activiteiten. Het houdt momenteel een groep van vijf orka's. Verder is aannemelijk gemaakt dat op Loro Parque wetenschappelijk onderzoek plaats vindt naar orka's. Dit is bevestigd door de Spaanse wetenschappelijke Cites-autoriteit en ik dien, conform in de EU geïmplementeerde Cites-regelgeving, mijn besluit te baseren op het oordeel van de Spaanse autoriteiten.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

De Orka Coalitie heeft met verschillende rapporten beargumenteerd dat het houden van orka's tot welzijnsproblemen kan leiden en heeft gewezen op incidenten die in Loro Parque hebben plaatsgevonden. Zoals ik eerder in deze brief heb geschreven, heeft het uiteraard ook mijn voorkeur dat een dier, gered met de intentie om weer te worden teruggeplaatst in de vrije natuur, niet blijvend zou moeten worden opgevangen. Maar als terugzetten niet meer mogelijk is, acht ik overplaatsing naar een dierentuin die voldoet aan de eisen inzake dierenwelzijnseisen en veterinaire toezicht, verantwoord. Zeker als daarmee gerealiseerd kan worden dat de orka snel in contact komt met soortgenoten.

**Directie Natuur, Landschap
en Platteland**
Team Biodiversiteit

Onze referentie
235996

dr. Henk Bleker
Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres 20401 2500 EK Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

**Directie Natuur, Landschap
en Platteland**
Team Biodiversiteit

Prins Clauslaan 8
Den Haag
20401
2500 EK Den Haag
www.rijksoverheid.nl/eleni

Contactpersoon
Ir. J.J.M. van den Heuvel
teamleider Biodiversiteit

T 070 378 52 35
M 06 481 324 30
F 070 378 61 20
j.j.m.van.den.heuvel@mininv.nl

Onze referentie
200026

Datum 4 november 2011

Betreft Beantwoording kamervragen orka Morgan

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de vragen van het lid Ouwehand (Partij voor de Dieren) over het terugplaatsen van orka Morgan.

1.

Kunt u alsnog een inhoudelijke reactie geven op het plan van de organisatie "Free Morgan, waarin wordt aangegeven hoe Morgan in het wild kan worden teruggeplaatst? Zo nee, waarom niet?

2.

Aan welke criteria hebt u het besluit van het Dolfinarium, om Morgan niet terug te plaatsen in het wild, getoetst? Kunt u uiteenzetten of, en zo ja op welke wijze en met welk resultaat het plan tot het terugplaatsen van de orka in deze toets serieus is betrokken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 1 en 2

Ik verwijs voor een antwoord op deze vragen naar mijn brief van 25 maart jl. waarin ik reageer op het wetenschappelijk rapport over de orka Morgan (kenmerk 187011).

3. Hoe beoordeelt u het welzijn van orka's in gevangenschap en in amusementsparken en op basis van welke wetenschappelijke inzichten komt u tot dit oordeel? Hoe verhoudt uw oordeel zich tot de gevangenschap van Morgan in het Dolfinarium?

4.

Klopt het dat volgens het huidige protocol "opvang en rehabilitatie op het Dolfinarium, doel, beleid en knelpunten" uit 2002 het Dolfinarium Morgan alleen mag verplaatsen voor educatieve of wetenschappelijke doeleinden vallen? Zo ja, wat wordt er precies en concreet verstaan onder educatie?

5.

Vindt u een amusementspark als het Dolfinarium Harderwijk of Sea World in California ook onder wetenschappelijke doeleinden vallen? Zo ja, wat is het wetenschappelijk aspect hiervan?

6.

Vindt u een amusementspark als het als het Dolfinarium Harderwijk of Sea World in California ook onder educatieve doeleinden vallen? Zo ja, wat is het educatieve aspect hiervan?

Klopt het dat voor de verplaatsing van Morgan naar het buitenland een ontheffing inzake de Convention on International Trade in Endangered Species (CITES) is vereist? Zo ja, wat zijn de criteria om voor zo'n ontheffing in aanmerking te komen?

7.

Kunt u toezeggen dat u geen ontheffing zult verlenen voor verplaatsing van Morgan naar het buitenland, in elk geval niet voordat de Kamer in de gelegenheid is gesteld zich uit te spreken over eventuele voornemens daartoe? Zo neem waarom niet?

Directie Natuur, Landschap
en Platteland
Team Biodiversiteit

Datum
4 november 2011
Onze referentie
200026

Antwoord op de vragen 3, 4, 5, 6 en 7

Het Dolfinarium in Harderwijk is de enige organisatie in Nederland die orca's tijdelijk mag houden of opvangen. Daarvoor moet het Dolfinarium voldoen aan vereisten uit de Flora en faunawet en Diergezondheids en welzijnswet. Met die vereisten wordt dus ook invulling gegeven aan welzijnseisen, ongeacht of de orca voor wetenschappelijke of educatieve doeleinden wordt gehouden of opgevangen.

Het Dolfinarium heeft met veel zorg en veterinaire deskundigheid de orca Morgan opgevangen. Het herstel van de orca verloopt voorspoedig en het dier oogt gezond. De faciliteiten van het Dolfinarium zijn echter onvoldoende voor een permanant verblijf van de orca Morgan. Om die reden is het Dolfinarium op zoek naar een verblijf dat wel de geschikte faciliteiten heeft en dat vervolgens invulling kan geven aan een wetenschappelijke en educatieve rol voor de orca.

Voor verplaatsing van de orca Morgan naar het buitenland is een Cites-ontheffing vereist. Bij een verplaatsing binnen de EU moet die ontheffing worden verleend door het ontvangende land. Bij een verplaatsing buiten de EU moet niet alleen het ontvangende land maar ook Nederland een ontheffing verlenen. In beide gevallen dient de ontheffing te worden gebaseerd op advies van een onafhankelijk wetenschappelijk Cites-committee, zoals voorgeschreven door het Cites-verdrag. Om die reden acht ik het niet nodig dat de Tweede Kamer zich vooraf uitspreekt over voornemens tot verplaatsing en vertrouw ik op het oordeel van de Cites autoriteiten. Uiteraard zal ik uw kamer wel informeren.

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal Natuur
& Regio**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum 06 maart 2013

Betreft Toezegging evaluatie 'Lessons learned from Morgan'

Ons kenmerk
DGNR / 13001694

Bijlage(n)
1

Geachte Voorzitter,

Mijn ambtsvoorganger heeft u toegezegd om in het najaar van 2012 een evaluatie naar de Tweede Kamer te sturen over zijn visie op het redden van de gestrande orka Morgan. Er werd daarbij vanuit gegaan dat in april 2012 een uitspraak door de rechtbank zou zijn gedaan in de door de Orka-Coalitie gestarte bodemprocedure. Echter pas op 1 november 2012 zijn de partijen in een zitting van de rechtbank van Amsterdam bijeen geweest. Op 13 december 2012 is uitspraak gedaan. In de bijlage treft u deze uitspraak aan, waarbij de Staat in het gelijk is gesteld.

Op dit moment beraad ik mij nader over deze uitspraak. Naar aanleiding van deze uitspraak wil ik mij nog verder onderhouden met de betrokken partijen, zijnde de Orka-Coalitie en het Dolfinarium. Een van de partijen uit de Orka-Coalitie, de Stichting Dolphinmotion, is nog in beroep gegaan tegen de uitspraak in de bodemprocedure.

Op 12 december 2012 is op Texel een levende bultrug gestrand. Naar aanleiding daarvan heeft minister Kamp de Tweede Kamer toegezegd een strandingsprotocol voor zeezoogdieren op te stellen in overleg met alle betrokken partijen. Het ligt daarom nu in mijn voornemen om de toegezegde evaluatie van de zaak van de aangespoelde orka in samenhang met de toezegging betreffende het strandingsprotocol te behandelen. Hiermee kom ik tegemoet aan de wens van uw Kamer, dat het duidelijk moet zijn hoe met levend gestrande walvissen in de toekomst zal worden omgegaan. De verantwoordelijkheidsverdeling en de beslismomenten betreffende redden, opvangen dan wel laten sterven zullen dan eenduidig zijn vastgesteld.

Naar verwachting zal de evaluatie en het strandingsprotocol voor de zomer van 2013 gereed komen.

(w.g.) Sharon A.M. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken

LJN: BY6129, Rechtbank Amsterdam , AWB 11/5030 BESLU en AWB 11/5031 BESLU

Datum 13-12-2012

uitspraak:

Datum 13-12-2012

publicatie:

Rechtsgebied: Bestuursrecht overig

Soort procedure: Eerste aanleg - meervoudig

Inhoudsindicatie: Orka Morgan blijft in dierentuin. Orka Morgan kan in de dierentuin in Tenerife blijven. Dat is het gevolg van een uitspraak van de rechtbank Amsterdam vandaag. De rechtbank vindt dat de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie in de zomer van 2011 een vergunning mocht verlenen voor het vervoer van Morgan naar het Canarische eiland. De Orca Coalitie had de verstrekking van die vergunning aangevochten. Zij vonden dat de orka moest worden teruggeplaatst in de zee. De rechter vindt dat niet kan worden vastgesteld dat het welzijn van de orka beter is gediend als die in de Noordzee zou worden teruggezet. De staatssecretaris heeft bovendien alle belangen zorgvuldig afgewogen, aldus de rechtbank.

Vindplaats(en): Rechtspraak.nl

Uitspraak

RECHTBANK AMSTERDAM

Sector Bestuursrecht

zaaknummers: AWB 11/5030 BESLU en AWB 11/5031 BESLU

uitspraak van de meervoudige kamer in de zaak tussen

Stichting The Black Fish,
gevestigd te Amsterdam,
Stichting Dolphinmotion,
gevestigd te Nijmegen,
Stichting Sea First,
gevestigd te Breda,
Stichting een Dier een Vriend,
gevestigd te 's-Gravenhage,
hierna te noemen elzers,
gemachtigde mr. M.F. Wijngaarden,

en

de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie,
verweerder,
gemachtigde mr. J.E.W. Tieleman.

Tevens heeft als partij aan het geding deelgenomen:
de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
het Dolfinarium Harderwijk B.V. (hierna: het Dolfinarium),
gevestigd te Harderwijk,
gemachtigde mr. D. Nas.

Procesverloop

Bij besluit van 15 april 2011 (het primaire besluit I) heeft verweerder het verzoek van elzers om handhavend op te treden tegen het Dolfinarium afgewezen.

Bij besluit van 27 juli 2011 (het primaire besluit II) heeft verweerder aan het Dolfinarium een EG-certificaat verleend voor het vervoer van een orka naar Loro Parque, Tenerife.

Bij de besluiten van 12 oktober 2011 (de bestreden besluiten I en II) heeft verweerder het bezwaar van elzers tegen de primaire besluiten ongegrond verklaard.

Eisers hebben tegen deze besluiten beroep ingesteld.

De rechtbank heeft de zaak ter zitting behandeld op 1 november 2012. Namens eisers zijn verschenen [A] en [B], evenals bovengenoemde gemachtigde. Als getuige deskundige was namens eisers aanwezig J. Foster, bijgestaan door P.J. Molenaar, tolk Engels. Het Dolfinarium was vertegenwoordigd door haar bovengenoemde gemachtigde, [C], [D] en [E] (verbonden aan Loro Parque te Tenerife), bijgestaan door C.E.M. van Lingen, tolk Engels. Verweerder was vertegenwoordigd door bovengenoemde gemachtigde en [F] en [G].

Overwegingen

1. Felten en omstandigheden

1.1 Op 3 februari 2009 heeft verweerder het Dolfinarium voor de periode van 3 februari 2009 tot en met 2 februari 2014 een ontheffing verleend van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9, 10, en 13, eerste lid, van de Flora- en faunawet (Ffw) voor het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen, opzettelijk verontrusten, vervoeren, binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen en het onder zich hebben van exemplaren van walvisachtigen (Cetacea) voor onderzoek en bescherming van flora en fauna, te weten opvang, revalidatie en het terugzetten in de vrije natuur. Aan de ontheffing is de voorwaarde verbonden dat het Dolfinarium gevangen exemplaren van walvisachtigen tijdelijk onder zich mag houden, met het doel deze later weer vrij te laten. Als weer vrij laten niet mogelijk is, mogen dergelijke dieren permanent onder zich gehouden worden voor het doen van wetenschappelijk onderzoek.

1.2 Op 23 juni 2010 is een jonge vrouwtjesorka ernstig verzwakt aangetroffen in de Waddenzee. De orka is overgebracht naar het Dolfinarium om te herstellen, alwaar ze de naam 'Morgan' heeft gekregen.

1.3 Stichting The Black Fish e.a. (eisers), die deel uitmaken van een samenwerkingsverband dat de Orca Coalitie wordt genoemd, hebben op 17 december 2010 bij verweerder een verzoek tot handhaving ten aanzien van het Dolfinarium ingediend, aangezien het Dolfinarium door te besluiten Morgan niet terug te laten keren naar de vrije natuur handelt in strijd met de Ffw en de aan het Dolfinarium op 3 februari 2009 verleende ontheffing.

1.4 Bij primair besluit I heeft verweerder het verzoek tot handhaving afgewezen, omdat er geen sprake is van een overtreding van de Ffw. Het is in eerste instantie aan het Dolfinarium om te beoordelen of het doel de orka later weer vrij te laten, dat is genoemd in de voorwaarde bij de ontheffing, wel of niet gehaald kan worden. Het besluit van het Dolfinarium dat het niet mogelijk is Morgan terug te laten keren naar de natuur is gebaseerd op het rapport 'Expert Advice on the releasability of the rescued killer whale (Orcinus orca) Morgan' van 14 november 2010 dat is opgesteld door zeven experts. Het Dolfinarium handelt in overeenstemming met de verleende ontheffing, aldus verweerder.

1.5 Op 11 juni 2011 heeft het Dolfinarium bij verweerder een EG-certificaat aangevraagd voor het vervoer van Morgan van het Dolfinarium naar Loro Parque op Tenerife (Spanje).

1.6 Bij het primaire besluit II heeft verweerder de aanvraag van het Dolfinarium goedgekeurd en het EG-certificaat verleend met als voorwaarde dat Morgan voor onderzoek of onderwijs wordt gehouden. Verweerder heeft hiertoe overwogen dat het Dolfinarium niet in strijd handelt met de aan haar verleende ontheffing en daarmee handelt in overeenstemming met de Ffw. Desgevraagd heeft de Spaanse CITES Management Autoriteit (MA) haar wetenschappelijke autoriteit geraadpleegd. Zij heeft verweerder laten weten geen bezwaar te hebben tegen de overdracht van Morgan en dat Loro Parque deelneemt aan wetenschappelijk onderzoek dat bijdraagt aan het in stand houden van de soort. Volgens verweerder heeft het Dolfinarium in Loro Parque een passende, permanente verblijfplaats voor Morgan gevonden.

1.7 Eisers hebben zich verzet tegen het vervoer van Morgan naar Loro Parque en het besluit van verweerder om niet handhavend op te treden. Zij hebben bezwaar aangetekend tegen de primaire

beslissingen. Tevens hebben elzers een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening ingediend. Bij uitspraak van 3 augustus 2011 heeft de voorzieningenrechter van deze rechtbank het verzoek ten aanzien van het primaire besluit II toegewezen en dit besluit geschorst tot zes weken nadat op het bezwaar van elzers is beslist, zodat Morgan niet naar Tenerife vervoerd kon worden. Het verzoek ten aanzien van het primaire besluit I is, wegens het ontbreken van spoedeisend belang, door de voorzieningenrechter afgewezen.

1.8 Bij het bestreden besluit I heeft verweerder het bezwaar van elzers ongegrond verklaard en het primaire besluit I gehandhaafd. Verweerder heeft hiertoe overwogen dat er voor hem geen inspanningsverplichting bestaat om al het mogelijke te doen om Morgan terug te laten keren in de vrije natuur. Met het tot stand komen van de Ffw is uitvoering gegeven aan Europese en Internationale verdragen. Voor de beantwoording van de vraag of het mogelijk is om Morgan weer vrij te laten acht verweerder van belang dat Morgan een goede kans moet hebben om te overleven in de natuur. Hierbij is van belang dat Morgan behoort tot een orkasoot met een strikt sociale structuur. Morgans familiegroep is echter niet getraceerd. Morgan is verder een jong dier waarvan niet met zekerheid gesteld kan worden dat ze in haar eigen voedsel kan voorzien. Verweerder houdt de conclusie van het Dolfinarium, dat Morgan niet geschikt is om te worden vrijgelaten, niet voor onjuist.

1.9 Bij het bestreden besluit II heeft verweerder het bezwaar van elzers ongegrond verklaard en het primaire besluit II gehandhaafd. Verweerder heeft hiertoe overwogen dat het Dolfinarium Morgan op grond van de ontheffing mocht opvangen en ook binnen en buiten het grondgebied van Nederland mag vervoeren. Voorts is overeenkomstig de voorschriften van andere Uniewetgeving gehandeld, nu is vastgesteld dat het niet verantwoord is Morgan terug te laten keren in de vrije natuur.

1.10 Elzers hebben tegen de bestreden besluiten I en II beroep ingesteld en nieuwe verzoeken tot het treffen van een voorlopige voorziening ingediend. Daarnaast heeft het Dolfinarium verzocht om opheffing van de door de voorzieningenrechter eerder getroffen voorlopige voorziening. Bij uitspraak van 21 november 2011 heeft de voorzieningenrechter geoordeeld dat er gelet op het voorlopige rechtmatigheidsoordeel en de belangenafweging ten aanzien van de bestreden besluiten geen grond bestaat voor het treffen van een voorlopige voorziening en dat het verzoek hiertoe wordt afgewezen. Voorts is de eerder getroffen voorlopige voorziening opgeheven.

1.11 Op 29 november 2011 is Morgan vanuit het Dolfinarium getransporteerd naar Loro Parque, waar zij tot op heden verblijft.

2. Beoordeling van de belanghebbendheid van elzers

2.1 Reeds in de voorlopige voorzieningprocedures is de vraag aan de orde gesteld of de vier stichtingen die deel uitmaken van het samenwerkingsverband Orca Coalitie, kunnen worden aangemerkt als belanghebbende in de zin van artikel 1:2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

2.2 Voor het beantwoorden van deze vraag is bepalend of de stichtingen krachtens hun statutaire doelstelling en blijkens hun feitelijke werkzaamheden een rechtstreeks bij de bestreden besluiten betrokken algemeen of collectief belang in het bijzonder behartigen.

2.3 De rechtbank stelt vast dat partijen ter zitting hebben aangegeven geen redenen te zien om te twifelen aan de belanghebbendheid van Stichting The Black Fish, Stichting Dolphinmotion, Stichting Sea First en Stichting een Dier een Vriend, dan wel zich hebben gerefereerd aan het oordeel van de rechtbank hierover. De rechtbank ziet geen aanleiding om ambtshalve tot het oordeel te komen dat de stichtingen niet als belanghebbenden kunnen worden gezien, nu de statutaire doelstellingen van de stichtingen voldoende onderscheidend werken om op grond daarvan te kunnen aannemen dat de belangen van de stichtingen rechtstreeks betrokken zijn bij de bestreden besluiten. In de bezwaarfase hebben alle stichtingen voorts een nadere toelichting op hun feitelijke werkzaamheden gegeven. Hierin liggen naar het oordeel van de rechtbank voldoende aanknopingspunten voor een inzichtelijke afbakening van de belangen die de stichtingen in het bijzonder behartigen. Verweerder heeft de stichtingen dan ook terecht als belanghebbenden in de zin van artikel 1:2 van de Awb aangemerkt.

3. Beoordeling ten aanzien van de verlening van het EG-certificaat

3.1 Procesbelang

3.1.1 Morgan is op 29 november 2011 overgedragen aan Loro Parque op Tenerife. Als verdere voorvraag ligt voor of anderszins nog procesbelang hebben bij het beroep dat ziet op het EG-certificaat dat is afgegeven ten behoeve van het vervoer van Morgan van het Dolfinarium in Harderwijk naar Loro Parque.

3.1.2 Verweerder heeft zich op het standpunt gesteld dat anderszins geen procesbelang meer hebben bij een inhoudelijke beoordeling van dit beroep aangezien zij met deze beroepsprocedure niet (meer) kunnen bereiken wat zij willen bereiken. Het EG-certificaat is uitgewerkt aangezien het transport naar Loro Parque al heeft plaatsgevonden. Zelfs al zou worden geoordeeld dat dit transport onrechtmatig heeft plaatsgevonden, dan betekent dit niet dat Morgan terug zou moeten naar het Dolfinarium. De situatie in Spanje kan immers gelegaliseerd worden nu daar dezelfde Europese regelgeving van toepassing is.

3.1.3 Anderszins hebben aangevoerd nog wel degelijk belang te hebben bij de inhoudelijke behandeling van het beroep, niet omdat zij willen bereiken dat Morgan terug wordt gebracht naar het Dolfinarium, maar omdat zij deze uitspraak als basis willen gebruiken voor een vervolprocedure in Spanje met als uiteindelijk einddoel de terugkeer van Morgan naar zee. Een uitspraak van de Nederlandse rechter waaruit volgt dat Loro Parque Morgan onrechtmatig heeft verkregen, heeft in Spanje wel degelijk enig gezag, zeker indien daarin uitleg wordt gegeven over eveneens in Spanje geldende regelgeving zoals de Habitatrichtlijn. Daarnaast hebben anderszins aangegeven ook met het oog op de toekomst meer duidelijkheid te willen verkrijgen omtrent de juridisch gezien juiste wijze van handelen bij het aantreffen van een verzwakte orka in Nederlandse wateren.

3.1.4 De rechtbank is van oordeel dat het procesbelang voor anderszins niet is komen te vervallen met het overbrengen van Morgan naar Tenerife. Het enkele feit dat het EG-certificaat is uitgewerkt is daarvoor onvoldoende. De rechtbank ziet geen aanleiding in dit opzicht anders te oordelen dan bij bijvoorbeeld een uitgewerkte bouwvergunning waarover nog wordt geprocedeerd. Ook dan kan een rechterlijk oordeel leiden tot wijzigingen achteraf in de bestaande toestand. De omstandigheid dat Morgan zich thans buiten Nederland bevindt, doet daar niet aan af. Het is niet op voorhand uit te sluiten dat een Nederlands rechterlijk oordeel omtrent de rechtmatigheid van het verleende EG-certificaat voor het vervoer van Morgan naar Spanje van belang kan zijn in een vervolprocedure in Spanje. Ook Spanje is gebonden aan het beginsel van niet-terugniet.

Anderszins hebben ook gesteld dat zij een vervolprocedure in Spanje willen starten en de rechtbank ziet (mede gelet op alle inspanningen die anderszins zich tot dusver reeds hebben getroost) geen reden om te twifelen aan het realiteitsgehalte van deze stelling.

3.1.5 Anderszins hebben ter zitting aangevoerd dat het Dolfinarium geen belang meer heeft bij een oordeel omtrent in ieder geval het EG-certificaat en dat zij daarom niet meer als partij aan het geding deel zou mogen nemen. Anderszins hebben er daarbij op gewezen dat Morgan zich sinds het transport niet meer in de feitelijke macht van het Dolfinarium bevindt en dat het Dolfinarium niet meer beschikt over een ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9, 10, en 13, eerste lid, van de Ffw, nu deze ontheffing met ingang van 1 juli 2012 is verleend aan Stichting SOS Dolfijn.

3.1.6 De rechtbank overweegt dat reeds uit de omstandigheid dat het Dolfinarium de geadresseerde is van het primale besluit II en degene is op wiens naam het certificaat is gesteld, volgt dat het Dolfinarium zich als belanghebbende partij in het onderhavige beroep kan stellen en belang heeft bij de uitkomst daarvan. Een herroeping/vernietiging van het certificaat zou onder omstandigheden ook tot schadeclaims jegens het Dolfinarium kunnen leiden. Het Dolfinarium heeft daarom het recht zich te verdedigen tegen de grieven die door anderszins jegens haar zijn opgeworpen. De rechtbank volgt anderszins dan ook niet in hun stelling dat het Dolfinarium haar standpunten niet naar voren zou mogen brengen.

3.2 Standpunten van partijen

3.2.1 Anderszins hebben in beroep aangevoerd dat op verweerder een inspanningsverplichting rust om gestrande, opgevangen en daarna herstelde orka's terug te laten keren in hun natuurlijke omgeving. Ter onderbouwing van dit standpunt wijzen zij onder andere op een artikel van mr. dr. [H], 'De troebele regels rond de opvang van zeezoogdieren. Een analyse aan de hand van de casus van orka

Morgan', gepubliceerd in het blad Milieu & Recht van december 2011. De vraag of Morgan terug kan keren naar haar natuurlijke omgeving kan alleen worden beantwoord indien Morgan daartoe een redelijke kans heeft gekregen. Door middel van het uitvoeren van het Morgan Release Plan dat op 3 november 2010 is opgesteld door de Free Morgan Group kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld of Morgan al dan niet in vrijheid gesteld kan worden. Verweerder had niet slechts op basis van Informatie die afkomstig was van één partij met een duidelijk commercieel belang mogen concluderen dat vrijlating niet mogelijk was. Het rapport van het Dolfinarium is onjuist en onzorgvuldig tot stand gekomen. Eisers betwisten de deskundigheid en onafhankelijkheid van een aantal deskundigen die het rapport hebben opgesteld. Bovendien ging het in die rapportage om een momentopname. Nadien heeft een aantal van de deskundigen afstand genomen van hun eerdere oordeel zoals verwoord in de rapportage van het Dolfinarium.

Eisers hebben daarnaast informatie overgelegd van andere orkadeskundigen die zich hebben uitgesproken voor het ondernemen van pogingen om Morgan vrij te laten. Ter zitting heeft J. Foster toegelicht waarom Morgan een goede kandidate is voor een programma voor terugkeer naar haar natuurlijke habitat. Daarbij is in het bijzonder benadrukt dat Morgan nog herinnering lijkt te hebben aan haar leven in de vrije zee.

Eisers hebben voorts betoogd dat Loro Parque niet geschikt is om Morgan naar over te brengen en dat haar welzijn in Loro Parque in gevaar komt. Het EG-certificaat is enkel formeel aangevraagd en verleend ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. Er wonen al vijf orka's in Loro Parque en het belang van een zesde voor de gestelde educatieve doeleinden is nihil en niet aangetoond. Het werkelijke belang om Morgan over te brengen naar Loro Parque is een commercieel belang. Eisers betwisten dat het door Loro Parque uitgevoerde onderzoek bijdraagt aan de instandhouding van de soort in haar natuurlijke omgeving.

3.2.2 Verweerder heeft zich op het standpunt gesteld dat er geen inspanningsverplichting is om al het mogelijke te doen om Morgan terug te laten keren naar de natuur. Op basis van het rapport van het Dolfinarium 'Expert advice on the releasability of the rescued killer whale (Orcinus Orca) Morgan' van 14 november 2010 heeft verweerder geconcludeerd dat het uitvoeren van het door eisers voorgestane stappenplan geen reële optie is. Het plan van eisers geeft weliswaar een uitgebreide beschrijving van de stappen die gezet kunnen worden om Morgan weer vrij te laten, maar geeft geen onderbouwing van het standpunt dat Morgan geschikt zou zijn voor vrijlating. Morgan hoort in de natuur thuis, maar niet ten koste van haar welzijn. Het stappenplan van de Free Morgan Group en de door eisers overgelegde rapportage 'Morgan the orca can and should be rehabilitated' van [J] en [K] doen niet af aan de juistheid van de conclusies van het rapport van het Dolfinarium.

Loro Parque is voldoende uitgerust om Morgan te houden en goed te verzorgen. De Spaanse CITES MA heeft na raadpleging van haar wetenschappelijke autoriteit bevestigd dat Loro Parque deelneemt aan wetenschappelijk onderzoek dat bijdraagt aan het in stand houden van de soort. Het EG-certificaat is niet enkel afgegeven ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek, maar ook ten behoeve van onderwijs met het oog op de bescherming en instandhouding van de soort. Loro Parque is een dierentuin in de zin van Richtlijn 1999/22/EG en wordt als zodanig niet aangemerkt als overwegend commerciële instelling, maar heeft voornamelijk een educatieve functie.

3.2.3 Het Dolfinarium heeft in essentie hetzelfde standpunt als verweerder. Daarbij is aangevoerd dat vrijlating van Morgan geen reële optie is en is naar voren gebracht dat eerdere herintroducties van walvisachtigen bepaald niet altijd succesvol zijn verlopen. Ook heeft het Dolfinarium benadrukt dat in Loro Parque op een professionele, aandachtsvolle en verantwoorde manier wordt omgegaan met de zich daar bevindende dieren, waaronder Morgan. Dit laatste is ook ter zitting aangegeven door de medegemachtigde [E], die er ook melding van heeft gemaakt dat binnen enkele dagen een aanvang wordt gemaakt met een internationaal wetenschappelijk onderzoek naar een mogelijke doofheid van Morgan.

3.3 Wettelijk kader

3.3.1 De orka is opgenomen in bijlage A van Verordening (EG) Nr. 338/97 (de Basisverordening). Deze verordening heeft tot doel in het wild levende diersoorten te beschermen en in stand te houden door controle op het desbetreffende handelsverkeer.

3.3.2 Ingevolge artikel 2, sub p, van de Basisverordening wordt voor de toepassing van deze verordening onder "verkoop" verstaan alle vormen van verkoop. Voor de toepassing van deze

verordening worden huur, ruil of uitwisseling gelijkgesteld met verkoop; uitdrukkingen van dezelfde strekking worden in dezelfde zin geïnterpreteerd.

3.3.3 Ingevolge artikel 8, eerste lid, van de Basilverordening is de aankoop, het te koop vragen, de verwerving voor commerciële doeleinden, het gebruik met winst oogmerk en het verkopen, het in bezit hebben met het oog op verkoop, het ten verkoop aanbieden of het vervoeren met het oog op verkoop van specimens van de in bijlage A genoemde soorten verboden. Ingevolge het derde lid onder g kan in overeenstemming met de voorschriften van andere Gemeenschapswetgeving betreffende de instandhouding van wilde fauna en flora per geval ontheffing van de in lid 1 genoemde verbodsbepalingen worden verleend door afgifte van een daartoe strekkend certificaat door een administratieve instantie van de Lid-Staat waarin het specimen zich bevindt, indien de specimen bestemd zijn voor onderzoek of onderwijs dat de bescherming of de instandhouding van de soort op het oog heeft.

3.4 Inhoudelijke beoordeling van het geschil

3.4.1 Uitgangspunt voor de verlening van het EG-certificaat is artikel 8, derde lid onder g, van de Basilverordening. De rechtbank zal allereerst onderzoeken of de verlening van het EG-certificaat in het onderhavige geval in overeenstemming is met de voorschriften van Gemeenschapswetgeving betreffende de instandhouding van wilde fauna en flora.

3.4.2 De rechtbank is van oordeel dat uit het Biodiversiteitsverdrag, het Zeerechtverdrag of het Walvisvaartverdrag geen concrete verplichtingen voortvloeien die rechtstreeks van belang zijn voor de onderhavige beoordeling. De genoemde verdragen bevatten algemeen verwoorde verplichtingen en dienen als een kader waarbinnen de andere nationale en internationale wettelijke bepalingen in samenhang gelezen kunnen worden. De conclusies van mr. dr. [H] in het door elzers overgelegde artikel uit Milieu & Recht van december 2011 worden op dit punt door de rechtbank onderschreven.

3.4.3 Het op het Verdrag van Bonn (Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals) gebaseerde ASCOBANS-verdrag (Agreement on the Conservation of Small Cetaceans of the Baltic, North East Atlantic, Irish and North Seas) voorziet wel in een verplichting tot onmiddellijke vrijlating (een 'obligation to release immediately any animals caught alive and in good health'), maar Morgan verkeerde op het moment dat zij werd aangetroffen in de Waddenzee onbetwist niet in goede gezondheid. Van schending van deze verplichting is dan ook geen sprake.

In het geval van Morgan was ook geen sprake van bijvangst of van een gestrand (overleden) dier als bedoeld in paragraaf 3 van de Annex bij het ASCOBANS-verdrag.

Evenmin was sprake van de in paragraaf 4 bedoelde - en verboden - 'intentional taking'. Er zijn na het aantreffen van Morgan in de Waddenzee ook direct pogingen ondernomen om Morgan weer naar zee te geleiden, maar deze pogingen zijn niet geslaagd. Eerst daarop is besloten Morgan over te brengen naar het Dolfinarium.

Dat van een verboden intentional taking geen sprake is geweest, blijkt ook uit het feit dat partijen ter zitting hebben aangegeven de "vangst" van Morgan destijds als zodanig niet onrechtmatig te achten, gelet op de situatie waarin Morgan verkeerde.

3.4.4 Het verlenen van een EG-certificaat komt in het onderhavige geval verder niet op voorhand in strijd met het Verdrag van Bern (Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats), Richtlijn 92/43/EEG (Habitatrichtlijn) of de Ffw, nu deze allemaal de mogelijkheid kennen om af te wijken van het verbod om een orka (opgenomen in Appendix II van het Verdrag van Bern en bijlage IV van de Habitatrichtlijn) te houden ten behoeve van onderzoek en onderwijs. Artikel 9, eerste lid, van het Verdrag van Bern en het daarmee corresponderende artikel 16, eerste lid onder d, van de Habitatrichtlijn stellen daaraan echter wel de voorwaarde dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat de afwijking van het verbod geen afbreuk doet aan het voortbestaan van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied. De Habitatrichtlijn is geïmplementeerd in de Ffw, alwaar de voorwaarde dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat tot uitdrukking is gekomen in artikel 75, zesde lid, Ffw dat ziet op het verlenen van een ontheffing, zoals die op 3 februari 2009 is verleend aan het Dolfinarium.

3.4.5 Eisers hebben betoogd dat er wel degelijk een andere bevredigende oplossing bestaat, namelijk het stappenplan van de Free Morgan Group en dat er door het niet terug laten keren van Morgan

afbreuk wordt gedaan aan het streven de orka populatie in de noordelijke Atlantische Oceaan in stand te houden. Eisers hebben de Inspanningsverplichting voor verweerder in dit kader geconcretiseerd in het moeten aflopen van het stappenplan tot herintroductie, voordat mag worden gekozen voor een verder houden van Morgan in gevangenschap.

3.4.6 In het bestreden besluit heeft verweerder een andere insteek gekozen. Hij heeft bij het maken van zijn afwegingen aansluiting gezocht bij resolutie 10.7 van the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (het CITES-verdrag). Deze resolutie gaat ervan uit dat uitzetting van een specimen in het wild niet altijd mogelijk is en beschrijft dat gevangenschap een optie is in gevallen waarin het dier niet kan worden teruggezet dan wel dat dit niet in het belang is voor het behoud van de soort. De resolutie verduidelijkt dat de bepalingen van het CITES-verdrag niet zo moeten worden uitgelegd dat steeds uitzetting in de natuur moet volgen, maar dat dit slechts gewenst is onder specifieke omstandigheden. Het welzijn van het dier is daarvoor een belangrijk aspect. Resolutie 10.7 zegt daarover onder meer "While return to the wild may appear to be humane, it may be nothing more than a sentence to a slow death".

3.4.7 De rechtbank stelt voorop dat de zinsnede "andere bevredigende oplossing" in het Verdrag van Bern en de daarmee corresponderende artikelen 16, eerste lid onder d, van de Habitatrichtlijn en artikel 75, zesde lid van de Ffw, weinig concreet is. In wezen zijn partijen het daarover ook eens, waar zowel eisers als verweerder een nadere concretisering van die term hebben gegeven. Ook het bestaan van resolutie 10.7 illustreert de noodzaak tot concretisering.

3.4.8 In dit geding staat vervolgens de vraag centraal of de door verweerder gegeven concretisering in rechte kan standhouden of niet.

3.4.9 Daartoe stelt de rechtbank voorop dat haar geen bepaling van nationaal of internationaal recht bekend is die strijdt met de door verweerder gekozen aansluiting bij het CITES-verdrag voor de invulling van het begrip "andere bevredigende oplossing". Van de zijde van eisers is een dergelijke bepaling ook niet genoemd.

3.4.10 Daarmee is niet gezegd dat de wet en het CITES-verdrag verweerder dwingen tot de door hem gemaakte keuze. Het CITES-verdrag ziet immers op de regulering van de handel in wilde dieren en op het handelen na inbeslagname daarvan, en is daarmee niet (rechtstreeks) van toepassing op de voorliggende situatie. Verweerder heeft echter ook niet gesteld dat dat verdrag dwingt tot de door hem gemaakte keuze, maar heeft bij zijn afwegingen aansluiting gezocht bij dat verdrag.

3.4.11 In een situatie waarin sprake is van interpretatie van een voor verschillende uitleg vatbare zinsnede als "andere bevredigende oplossing", kan verweerder als terzake deskundig te achten bestuursorgaan niet de vrijheid worden ontzegd om te komen tot een nadere concretisering, zolang daarbij niet wordt gehandeld in strijd met de wet en het recht. Verweerder mag daarbij ook aansluiting zoeken bij vergelijkbare juridische kaders.

3.4.12 De rechtbank wijst er daarbij wel met nadruk op, dat die keuzevrijheid van verweerder niet onbeperkt is. Verweerder dient zich ook maatschappelijk te verantwoorden, en zal, indien de Tweede Kamer dat wenst, ook daar verantwoording dienen af te leggen. Daarbij beschikt de Tweede Kamer ook over politieke machtsmiddelen. Daarvan is in het geval van Morgan ook daadwerkelijk gebruik gemaakt, getuige een drietal moties dat door de Partij voor de Dieren over Morgan is ingediend (een van die moties is aangenomen, twee ervan zijn verworpen, zie Kamerstukken vergaderjaar 2010-2011, nr. 53 en nr. 54 en vergaderjaar 2011-2012, nr. 542).

Verweerder zal zich ook voortdurend dienen te beraden op de vraag of er politiek of maatschappelijk aanleiding bestaat zijn afwegingskader en besluitvorming bij te stellen. Naar ter zitting is gebleken is van dergelijk beraad en van dergelijke bijstellingen feitelijk ook sprake. Zo beschikt inmiddels niet meer het Dolfinarium, maar SOS Dolfijn over een ontheffing op grond van artikel 75 van de Ffw. Verweerder heeft voor eisers bovendien een plaats aan de overlegtafel ingeruimd bij de formulering van toekomstig beleid.

3.4.13 De rechter heeft bij dat alles echter geen rol. Mede gelet op de mogelijkheden tot democratische controle op het handelen van verweerder, dient de rechtbank zich te beperken tot het op enige afstand op de juridische merites beoordelen van de door verweerder gemaakte keuzes. In

het voorliggende geval betekent dat dat slechts Indien gezegd moet worden dat verweerder in redelijkheid geen aansluiting heeft kunnen zoeken bij het CITES-verdrag, er grond is voor de rechter om die keuze onrechtmatig te achten.

3.4.14 De rechtbank dient dan ook de vraag te beantwoorden of verweerder in redelijkheid aansluiting heeft kunnen zoeken bij resolutie 10.7 bij het CITES-verdrag.

3.4.15 Die vraag beantwoordt de rechtbank bevestigend. Resolutie 10.7 ziet feitelijk op het al dan niet terugplaatsen van dieren in de vrije natuur; de vraag die in de situatie van Morgan aan de orde is. Bovendien noemt artikel 2, onder b, van de Basisverordening het CITES-verdrag expliciet, en is de orka opgenomen in Appendix II van het CITES-verdrag. Door de aansluiting bij het CITES-verdrag heeft verweerder dus aansluiting behouden bij het juridische kader van de Basisverordening. De rechtbank voegt daar nog aan toe dat in geen van de andere hiervoor besproken regelingen een specifiek kader is geformuleerd voor de terugplaatsing van dieren in de vrije natuur.

3.4.16 Uit resolutie 10.7 bij het CITES-verdrag volgt dat uitzetting in de natuur niet altijd mogelijk is en ook niet altijd moet. Gevangenschap is onder omstandigheden een optie. Dat betekent dat de omstandigheid dat Morgan in gevangenschap vertoeft, niet op voorhand betekent dat sprake is van een schending van het CITES-Verdrag of van strijd met het door verweerder gekozen beoordelingskader. De rechtbank voegt daar volledigheidshalve nog aan toe dat op grond van hetgeen hiervoor is overwogen evenmin sprake is van strijd van die gevangenschap met andere verdragen.

3.4.17 Wel zal een zorgvuldig onderzoek verricht moeten worden naar de vraag of geen sprake is van een andere bevredigende oplossing.

Anders dan bij het primaire besluit II heeft verweerder zich bij het nemen van het bestreden besluit II niet enkel gebaseerd op de rapportage van het Dolfinarium 'Expert advice on the releasability of the rescued killer whale (Orca orca) Morgan' van 14 november 2010, maar ook op door elzers overgelegde rapportages. Verweerder heeft op grond van alle rapportages geconcludeerd dat terugplaatsing van Morgan in zee geen reële mogelijkheid is, aangezien zij dan geen redelijke overlevingskansen heeft. Hierbij heeft verweerder van belang geacht dat er onduidelijkheid bestaat over de identiteit van Morgans familiegroep, terwijl Morgan om te overleven afhankelijk is van haar familiegroep (ook wel: pod). De door elzers overgelegde akoestische rapportage van 23 september 2011 heeft verweerder geen aanleiding gegeven om op dit standpunt terug te komen, aangezien de rapportage de onzekerheid omtrent Morgans pod niet heeft weggenomen. Ook volgens elzers blijkt uit die rapportage niet van een volledige match. Volgens de deskundigen van het Dolfinarium is het niet te verwachten dat een orka gemakkelijk in iedere willekeurige familiegroep wordt opgenomen.

3.4.18 Naar blijkt uit alle in het dossier voorhanden zijnde rapporten en de verklaringen ter zitting van J. Foster en [J] van de zijde van elzers en van de aan het Dolfinarium verbonden dierenarts [D] en de aan Loro Parque verbonden [E], blijkt dat onder de deskundigen geen communis opinio heerst. Dat, zoals elzers stellen, nadien bepaalde deskundigen hun conclusies zoals die zijn verwoord in de rapportage voor het Dolfinarium hebben genuanceerd of gewijzigd doet op zich aan dat gegeven niet af. Ook dan blijft staan dat niet met zekerheid kan worden vastgesteld wat voor Morgan de meest bevredigende oplossing is. Naar blijkt uit de verklaring van J. Foster is deze deskundige ervan overtuigd dat Morgan een goede kandidaat is voor een stappenplan, omdat zij waarschijnlijk nog een herinnering heeft aan het leven in de vrije zee, maar is er geen garantie te geven dat Morgan daar zal overleven of een volwaardig bestaan zal kunnen leiden.

3.4.19 Elzers hebben ter zitting een presentatie gehouden ter onderbouwing van het standpunt dat het welzijn van Morgan niet is gediend met het leven in gevangenschap in Loro Parque. Van de zijde van Loro Parque is dit door [E] uitdrukkelijk betwist. Morgan heeft aansluiting bij haar soortgenoten. Wel is sprake van een verdenking van doofheid van Morgan, maar dat is op dit moment niet meer dan een verdenking, waarnaar nader onderzoek wordt verricht, aldus [E].

3.4.20 De rechtbank stelt voorop dat waar het betreft de mogelijke doofheid van Morgan, er geen onderzoeksgegevens voorliggen, zodat de rechtbank daarmee geen rekening kan houden. De wel voorhanden zijnde gegevens zijn ook waar het betreft het leven in gevangenschap van Morgan niet eenduidig. De presentatie van elzers ter zitting is gemotiveerd weersproken door [E], en ook door de aan het Dolfinarium verbonden dierenarts [D]. De rechtbank neemt tot uitgangspunt dat Loro

Parque een dierenpark is in de zin van de Richtlijn 1999/22/EG (Dierenparkrichtlijn), die zich ook dient te houden aan de in die richtlijn geformuleerde voorwaarden die ook het welzijn van het gevangen dier dienen. Er is zo gezien geen grond om op voorhand aan te nemen dat het welzijn van Morgan niet kan zijn gediend met een verblijf in Loro Parque.

Daar komt bij dat CITES-resolutie 10.7 een vergelijking elst tussen diverse opties. In de door elzers voorgestane mogelijkheid van geleidelijke herintroductie in zee staat niet vast dat het welzijn van Morgan daarmee is gediend. Ook elzers houden immers de mogelijkheid open dat een dergelijke herintroductie uiteindelijk zal blijken niet te kunnen slagen. De situatie waarin Morgan in de Waddenzee is aangetroffen wijst er ook op dat een leven van Morgan in de vrije zee bepaald niet vrij van risico's is.

3.4.21 Waar niet eenduidig en met zekerheid kan worden vastgesteld wat de meest bevredigende oplossing is in het geval van Morgan, kon verweerder in redelijkheid kiezen voor de optie van vervoer naar Loro Parque.

Elsers hebben een aanbod gedaan om te voorzien in de financiering van het stappenplan. Verweerder hoefde daarin geen reden te zien om te komen tot een ander besluit. De rechtbank wijst er daarbij op dat het nog maar de vraag is in hoeverre financiële aspecten een rol kunnen en mogen spelen bij een besluit als in geding.

3.4.22 De rechtbank ziet voorts geen grond voor het oordeel dat de afwijking van het verbod om orka's te houden in het geval van Morgan afbreuk doet aan het voortbestaan van de orka's in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Morgan bevond zich niet meer bij haar familie toen zij werd gevonden. Tussen partijen is ook niet in geschil dat Morgan er toen slecht aan toe was. Indien in het geheel niet was ingegrepen, zou Morgan naar alle waarschijnlijkheid zijn overleden. Voor zover al sprake was van een bedreiging voor het voortbestaan van de orka's, deed deze zich dus al eerder voor dan op het moment van menselijk ingrijpen.

Daar komt nog bij dat geen van partijen, ook elzers niet, uitgaat van een zekere, geslaagde herintroductie van Morgan in de vrije zee.

3.5.1 Verweerder kon in beginsel dan ook een EG-certificaat afgeven voor het vervoer van Morgan. Wel dient dan te zijn voldaan aan de voorwaarde dat het doel daarvan is onderzoek of onderwijs dat de bescherming of de instandhouding van de soort op het oog heeft.

3.5.2 Elzers hebben dit laatste bestreden en aangevoerd dat het EG-certificaat enkel voor onderzoek is afgegeven, dat Loro Parque geen geschikte locatie is om Morgan permanent onder te brengen en dat Loro Parque geen onderzoeken verricht die bijdragen aan de bescherming en instandhouding van de soort, al helemaal niet waarvoor de aanwezigheid van Morgan noodzakelijk is. De overdracht zou enkel zijn ingegeven vanuit commerciële belangen, aldus elzers.

Verweerder en het Dolfinarium stellen dat het certificaat, zoals daarop ook is aangegeven, zowel voor onderzoek als voor onderwijs is verleend. Loro Parque heeft een educatieve functie, en doet wel degelijk onderzoek. In dat kader zijn ook stukken overgelegd.

3.5.3 De rechtbank stelt vast dat – anders dan elzers betogen – het EG-certificaat is afgegeven zowel voor het verrichten van onderzoek als ten behoeve van educatie. Op het EG-certificaat staat immers onder punt 18 de verklaring dat Morgan is bestemd om:

"te worden gebruikt ter vergroting van de wetenschappelijke kennis (...) voor onderzoek of educatieve doeleinden."

3.5.4 Loro Parque is onbetwist een dierenpark in de zin van de Dierenparkrichtlijn. De educatieve functie van Loro Parque is daarmee een gegeven. Artikel 3 van die richtlijn zegt immers uitdrukkelijk dat dierenparken de voorlichting en bewustmaking van het publiek tot taak hebben. Dat is een vorm van onderwijs.

3.5.5 Ten aanzien van de afgifte van het certificaat ten behoeve van onderzoek ziet de rechtbank gelet op de in beroep overgelegde stukken, waaronder enkele voorbeelden van onderzoeken die zijn verricht bij Loro Parque en twee projectvoorstellen met betrekking tot te verrichten wetenschappelijke onderzoeken, geen aanleiding om aan te nemen dat er in zijn geheel geen onderzoek plaats vindt in Loro Parque. Dat er mogelijk vraagtekens geplaatst kunnen worden bij de wetenschappelijke waarde van (sommige van) deze onderzoeken doet hier niet aan af. In dit kader wijst de rechtbank ook op

artikel 3 van de Dierentuinrichtlijn. Dat artikel geeft dierentuinen uitdrukkelijk de opdracht deel te nemen aan onderzoek dat goed is voor het behoud van de diersoorten, herstel van de populatie of het herintroduceren van soorten in hun natuurlijke omgeving.

3.5.6 Voorts wijst de rechtbank op artikel 1 van de Dierentuinrichtlijn waaruit volgt dat dierentuinen uitdrukkelijk een rol hebben te vervullen bij het behoud van de biologische diversiteit.

3.5.7 Aan de voorwaarden met betrekking tot onderwijs en/of onderzoek is dan ook voldaan. Gelet daarop kan en zal de rechtbank in het midden laten in hoeverre verweerder mocht vertrouwen op de mededelingen van de Spaanse CITES-autoriteit.

3.5.8 Anders dan elders lijken te betogen stelt artikel 8, derde lid onder g, van de Basisverordening niet de voorwaarde dat het EG-certificaat alleen verstrekt mag worden indien het dier waarvoor dit certificaat is aangevraagd noodzakelijk is voor het onderzoek. Dat Loro Parque tevens commerciële activiteiten ontplooit doet evenmin af aan het feit dat Loro Parque aan natuuronderzoek en onderwijs doet.

3.5.9 De rechtbank overweegt verder dat verweerder bij het aanwijzen van Loro Parque als geschikte locatie voor Morgan onder andere van belang heeft geacht dat Loro Parque ruime ervaring heeft met het houden van orka's, dat er een introductieplan voor Morgan met de andere aanwezige orka's ligt en dat de Spaanse CITES autoriteit heeft verklaard geen bezwaar te hebben tegen de overdracht en dat er zich geen onregelmatigheden hebben voorgedaan met betrekking tot Loro Parque. De rechtbank ziet dan ook geen grond voor het oordeel dat Loro Parque overigens ongeschikt zou zijn voor Morgan. Uit de Dierentuinrichtlijn blijkt dat verblijf in een dierentuin het welzijn van een dier niet uitsluit. De rechtbank realiseert zich hierbij dat niet iedereen het met deze regelgeving eens is. De rechtbank heeft echter uit te gaan van de geldende wet- en regelgeving.

3.5.10 Ten slotte wijst de rechtbank erop dat er op basis van het Europese gemeenschapsrecht, (waaronder de Dierentuinrichtlijn), ook rechtens afdwingbare waarborgen bestaan voor het welzijn van Morgan. Voor zover eisers menen dat Loro Parque niet aan deze waarborgen voldoet, kunnen zij een procedure in Spanje starten. Gesteld noch gebleken is dat de Spaanse regering dergelijke regelgeving niet zou handhaven.

3.6 Conclusie

3.6.1 Het voorgaande leidt tot de slotsom dat verweerder in redelijkheid het EG-certificaat aan het Dolfinarium kon verlenen. Het bestreden besluit II kan in rechte stand houden en de rechtbank zal het beroep ongegrond verklaren. Voor een veroordeling in de proceskosten of een vergoeding van griffierecht bestaat geen aanleiding.

4. Beoordeling ten aanzien van het handhavingsverzoek

4.1 Procesbelang

4.1.1 Nu Morgan niet meer in de feitelijke macht van het Dolfinarium verkeert, rijst ook in het kader van het beroep tegen het bestreden besluit I de vraag of er nog procesbelang bestaat bij een inhoudelijke beoordeling. Eisers hebben ter zitting aangevoerd nog steeds belang te hebben bij het beroep, aangezien in het bestreden besluit I niet is gereageerd op het verzoek om vergoeding van de kosten van rechtsbijstand op grond van artikel 7:15 van de Awb.

4.1.2 De rechtbank stelt vast dat elders in het pro-forma bezwaarschrift van 25 mei 2011 om vergoeding van de kosten van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand hebben verzocht. Verweerder heeft in het bestreden besluit I geen beslissing genomen ten aanzien van dit verzoek. Gelet hierop is het bestreden besluit I in strijd met artikel 7:15, derde lid, van de Awb genomen en komt het in zoverre voor vernietiging in aanmerking.

4.1.3 De rechtbank overweegt dat op grond van artikel 7:15, tweede lid, van de Awb de kosten, die de belanghebbende in verband met de behandeling van het bezwaar redelijkerwijs heeft moeten maken, door het bestuursorgaan uitsluitend worden vergoed op verzoek van de belanghebbende voor

zover het bestreden besluit wordt herroepen wegens aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid.

4.1.4 De rechtbank is van oordeel dat in dit geval van een herroeping van het primaire besluit geen sprake is. Reeds op die grond bestaat er geen aanleiding voor een proceskostenvergoeding in bezwaar. De rechtbank voegt daar nog aan toe dat, gelet op hetgeen hiervoor is overwogen, het Dolfinarium door Morgan niet uit te (laten) zetten in zee, geen overtreding heeft begaan. Voor herroeping bestond dus zo gezien ook geen aanleiding.

4.1.5 Gelet op het voorgaande zal de rechtbank op grond van artikel 8:72, vierde lid, onder c, van de Awb zelf in de zaak voorzien door het verzoek om vergoeding van de proceskosten in bezwaar alsnog af te wijzen. Deze uitspraak zal in de plaats treden van het vernietigde gedeelte van het bestreden besluit I.

4.1.6 De rechtbank zal verweerder veroordelen in de kosten die eisers voor de behandeling van het beroep bij de rechtbank redelijkerwijs hebben moeten maken. Deze kosten worden ingevolge het Besluit proceskosten bestuursrecht forfaitair begroot op € 218,50 (1 punt voor het indienen van het beroepschrift, 1 punt voor het verschijnen ter zitting, € 437,- per punt, maal factor 0,25 (licht)). De rechtbank zal tevens bepalen dat verweerder het door eisers betaalde griffierecht aan hen vergoedt.

Beslissing

De rechtbank

- verklaart het beroep tegen het bestreden besluit II ongegrond;
- verklaart het beroep tegen het bestreden besluit I gegrond;
- vernietigt het bestreden besluit I voor zover daarin geen beslissing is genomen op het verzoek om vergoeding van de proceskosten in bezwaar;
- wijst het verzoek om proceskosten in bezwaar alsnog af;
- bepaalt dat deze uitspraak in de plaats treedt van het vernietigde gedeelte van het bestreden besluit I;
- bepaalt dat verweerder aan eisers het door hen betaalde griffierecht van € 302,- in de zaak met procedurenummer AWB 11/5030 BESLU vergoedt;
- veroordeelt verweerder in de proceskosten van het geding tot een bedrag van € 218,50, te betalen aan eisers.

Deze uitspraak is gedaan door mr. H.J. Tijsseling, voorzitter, mrs. A.D. Belcheva en A.M. van der Linden-Kaajan, leden, in aanwezigheid van mr. R.M. Wiersma, griffier. De beslissing is in het openbaar uitgesproken op 13 december 2012.

de griffier de voorzitter

Rechtsmiddel

Tegen deze uitspraak kan binnen zes weken na de dag van verzending daarvan hoger beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Afschrift verzonden op:

D: B

SB